

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MNOHONOŽKY

(Přírodopis 6 – Fraus, 2003 Hravý přírodopis 6 – Taktik, 2017, Svět zvířat – Bezobratlí 1: V. Motyčka, Z. Roller, Albatros, 2001 – upraveno)

Mnohonožky v přírodě plní důležitou úlohu rozkladačů odumřelých rostlinných těl. Žijí pod kameny, tlejícím listím a pod kůrou. Jejich tělo je na průřezu kruhové nebo polokruhové a je zpevněno krunýřem s uhličitánem vápenatým. Tělo se skládá z mnoha článků, které po dvojicích srůstají. Proto mají mnohonožky na každém tělním článku 2 páry končetin. Nesrůstá jen několik prvních (první čtyři) a posledních článků. Na hlavě mají 1 pár tykadel a kusadla. Jejich nožky jsou tenké a slabé, proto se mnohonožky pohybují pomalu. Kdo nemůže nepřátelům utéci, musí se umět bránit. Mnohonožky vsadily na chemickou obranu – např. kyselinu octovou, kyanovodík, chinony. Některé mnohonožky vyloučí jen páchnoucí kapalinu na povrch těla, jiné ji rozprašují na velkou vzdálenost.

STONOŽKY

Stonožky se vyskytují pod kameny, listím a pod kůrou starých pařezů. Jejich tělní články jsou zploštělé a měkké, nejsou tedy prostoupeny uhličitánem vápenatým. Z každého tělního článku vyrůstá pouze 1 pár končetin, které směřují do stran a jsou delší, proto dokážou stonožky velmi rychle běhat. Na prvním tělním článku mají tykadla a kusadlové nožky s jedovou žlázou, které jsou přeměněným prvním párem kráčivých končetin. Pomocí těchto nožek chytají a usmrčují kořist. Stonožky jsou tedy aktivním dravci a masožravci. Také poslední pár končetin změnil svou funkci a stal se z něj smyslový orgán, který bychom mohli přirovnat k tykadlům. Tyto tzv. vlečné nohy jsou nápadné zejména u samců a pomocí nich stonožky hmatají v úzkých prostorech při pohybu dozadu.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.